

گفت و شنود با عتیق شاهد کارتونیست افغانستان

<http://shakha.persianblog.ir/post/333>

نویسنده: فضل الرحیم رحیم - سه‌شنبه ۱۷/۵/۱۳۹۱

گفت و شنود اختصاصی فضل الرحیم رحیم خیر نگار آزاد با عتیق شاهد چهره برجسته در عرصه هنر کارتون در شمار انگشت شمار از کارتونیست های کشور ما.

عتیق شاهد سال ۱۹۵۵ عسوی در شهر کابل دیده به جهان گشوده تحصیلات متوسطه را در لیسه غازی و ادامه تحصیلاتش را در پوهنهی اقتصاد پوهنتون کابل تمام کرده و در رشته دیزاین مینیاتور تحت رهنمایی استاد بزرگوار مرحوم روحانی در کورس غلام محمد میمنه گی اساسات رشته دیزاین مینیاتور را فرا گرفته است. من با محترم عتیق شاهد مصاحبه اختصاصی انجام داده ام که توجه صاحب دل خواننده را به آن معطوف میدارم:

رحیم - چگونه به هنر کارتون رو آوردید؟

شاهد - از سال ۱۹۸۲ به ترسیم کارتون های سیاسی آغاز کردم من قبل ازینکه کارتون و کاریکاتور را شروع کنم نقاشی میکردم. هنر کارتون یک کمبود بزرگ در نشرات داخل کشور محسوس میشد من علاقه گرفتم تا درین هنر رو آورم.

رحیم - آیا به صفت کارتونیست با رسانه های داخل و یا خارج از کشور همکاری داشتید و یا دارید؟

شاهد - من با نشرات مختلف در داخل و خارج از کشور همکاری دارم.

رحیم - از نظر شما کارتون چه پیامی را به بیننده میرساند و تبصره شما در مورد جایگاه کارتون در نشرات و رسانه ها چیست؟

شاهد - نخست لازم می بینم تا دو واژه کارتون و کاریکاتور را تعریف کرد:

در نشرات مختلف آمده است که از قرن ۱۹ میلادی کاریکاتور به شیوه خاصی از طراحی اطلاق میشد؛ شیوه ای که چهره افراد بشکل اغراق آمیز و مضحک ترسیم و مورد توجه هنرمند قرار میگرفت. تعریفی که امروز از کاریکاتور ارائه میشود معادل همان است که از ابتدای پیدایش به این شیوه هنری اطلاق میشد. در واقع کاریکاتور ترسیم چهره افراد و اشخاص بشکل اغراق آمیز و نه توهین به کسی صرف جنبه شوخی را در پی دارد.

کاریکاتور نیست به هنرمندی گفته میشود که چهره افراد را به گونه ای مضحک به نمایش میگذارد.

واژه کارتون همچنان از قرن ۱۹ در مطبوعات جهان رایج گردید و مجموع چند کاریکاتور که دارای مفهوم مشخص باشد کارتون گفته میشود که اثر پذیری آن نسبت به مقاله طویل بسیار زیاد است. در جایی هم آمده است که کارتون و کاریکاتور به قرن ۱۶ از اثر درگیریهای مذهبی و اختراع صنعت چاپ که در آن زمان شاینامه ها و کارتنوهای تکثیری ابزار مناسبی برای مبارزات سیاسی جناح های مختلف محسوب میشدند.

کارتونیستها را، تاریخ نگاران تصویری میدانند، از این رو کارتونیست که با نشرات و مطبوعات مصروف اند باید همواره در جریان رویداد ها و حوادث روز قرار گیرند بخصوص در کشور ما که همه روزه رویداد نو و حوادث دشوار رخ میدهد. با وجود این همه مشکلات و حوادث که دامنگیر مردم ما است متأسفانه تعداد انگشت شمار اشخاص در این بخش از هنر زیبا مصروف کار اند.

رحیم - یک کارتونیست زمانی که سوژه ایرا انتخاب میکند علاوه از دقت هنری آیا به نظر شما مکلفیت دیگری هم دارد؟ اگر دارد چه چیزی می تواند باشد؟

شاهد - زمانی که یک کارتونیست اقدام به خلق یک اثر و یا سوژه میکند باید از زوایای مختلف در رابطه به سوژه مورد نظر غور نماید. دید یک کارتونیست با دید افراد عادی در تفاوت است. سطح فرهنگ و عنعنات مردم مدنظر گرفته شود چنانکه ما کارتونهای را که به پیغمبر اسلام توهین شده بود بخاطر داریم.

رحیم - چرا در عرصه هنر کارتون و یا ادیتوریال عده انگشت شماری از کارتونیست های افغان در داخل و خارج از وطن وجود دارند؛ در حالیکه دلچسپ ترین بخش در جراید، مجلات و در این اواخر در صفحات انترنیتی همین بیان طنزی در لابلای تصاویر رسم شده است. آیا به نظر شما کدام دلیل مشخص در این زمینه وجود داشته؟

شاهد - فکر میکنم اولیای امور درین زمینه کم توجه اند.

رحیم - آیا شما تا به حال فیلم های کارتونی (انیمیشن) ساخته اید و یا تصمیم دارید بسازید؟ زیرا اساساً ساختن فیلم های انیمیشن کار کارتونیست است؟

شاهد - کار در مورد انیمیشن را تحت مطالعه دارم بلی اساس کار فیلم های کارتونی کار کارتونیست است.

رحیم - آیا نمایشگاهی از کارتون های تان دایر گردیده؟ چند بار و در کجا؟

شاهد - بلی چند بار کار هایم را در کشورهای: فرانسه، روسیه، کیوبا و سویس به نمایش گذاشته ام.

رحیم - آیا شما در مسابقات کارتونیست ها در داخل و خارج از کشور اشتراک نموده اید و گاهی هم کار های هنری تان مورد تقدیر قرار گرفته است؟

شاهد - در مسابقات جهانی اشتراک داشتم و اکنون هم جریان دارد. چندین جایزه ملی و بین المللی و تقدیر نامه های بین المللی دارم.

رحیم - آیا تصمیم ندارید تا تجربه و اندوخته های هنری تان را با جوانان و نوجوانی که علاقمند هنر کارتون هستند و یا تصمیم دارند در این راه گامهای نخست را بردارند قسمت کنید؟

شاهد - تصمیم دارم تا اندوخته های هنری خود را بشکل یک مجموعه در آورده و به علاقمندان هنر کارتون به هموطنان عزیز خود ارائه بدارم.

رحیم - شمار دقیق آرایه های هنری تان را از آغازین روز های کارتان، در هنر کارتون تا به امروز، می توانید بگویید؟ و اینکه چه تعداد آن ها اقبال نشر یافته و چه تعداد هنوز بدست نشر نرسیده اند؟

شاهد - شمار نشر یافته کارهایم مشکل خواهد بود تا بطور دقیق آن را تذکر داد. ولی می توانم عرض کنم که تا کنون در ایام مهاجرت توام با دشواری هایی که دارد در سایت اینترنت من حدود اضافه از ۵۰۰ کارتون و کاریکاتور وجود دارد. و قبلاً در کشور نیز شمار زیادی از کارتون هایم به چاپ رسیده است.

رحیم - کار کارتونیست با سایر دست اندر کاران هنر و ادب متفاوت است زیرا کارتونیست با ترسیم چهره طنزی مشخص به فرد شکل عملکرد او را نقادانه به نمایش می گذارد که اکثراً کارتونیست ها با واکنش منفی افراد و اشخاص مواجه می گردند اما کتله ای از مردم به کاریکاتور می بینند، بیشتر به شکل عملکرد وی معرفت حاصل می کنند و کنایه گونه از صدق دل می خندند. تبصره شما در رابطه به واکنش منفی چهره ای که در کاریکاتور نقش بسته است و خنده های کنایه گونه مردم در برابر کاریکاتور چیست؟

شاهد - شما دقیق میگویید که کار کارتونیست با سایر اندرکاران هنر متفاوت است زیرا کارتونیست با ترسیم چهره اغراق آمیز یک شخص و یا افراد شیوه عملکرد آنها را نقادانه به نمایش میگیرد و بعضاً متأسفانه با واکنش منفی افراد و اشخاص مواجه میگردد.

این واکنش را میتوان عدم دانایی تفنگداران و بر داشت نادرست آنها از این هنر یاد کرد. ما همین اکنون شاهد همچو واکنش های منفی در کشور هستیم که یک عده ژورنالیست های با رسالت را در زندان می اندازند و مورد اذیت و آزار قرار می دهند. ناگزیر چنان طرخی از همچو افراد بنمایش گذاشت تا از اثر خنده های کنایه گونه مردم به اصطلاح زیر آب و عرق شده در رفتار و کردار خود تجدید نظر نمایند که متأسفانه در شان تفنگداران ما این شایستگی وجود ندارد.

در اخیر از مقامات ذیصلاح داخل کشور توقع دارم تا در رشد و انکشاف هنر کارتون در افغانستان توجه جدی مبذول داشته و افرادی که دارای استعداد در هر بخشی از هنر هستند یاری رسانند تا باشد که در وطن ما نیز کارتونیستهای حرفوی ظهور نموده و افتخارات بنام وطن شان کمائی نمایند.

تشکر

آقای عتیق شاهده ز شما یک دنیا تشکر که به پرسشهایم پاسخ گفتید.

فضل الرحیم رحیم خبر نگار آزاد.